

SVENSKT NÄRINGSLIV

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
SN 18/2019

Er referens/dnr:
FI2018/03212/K

2019-05-13

Remissvar

SOU 2018:74 Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att besvara ovan rubricerade remiss, och vill med anledning härav framföra följande.

Förslagen till förändringar i kostnadsutjämnningssystemet

De förslag till förändringar i kostnadsutjämnningssystemet som utredningen föreslår handlar mest om uppdateringar av merkostnadsberäkningar. Andra delar finns också, som kompensation för socioekonomiska förutsättningar i förskolan och vuxenutbildningen, samt förändring av utformningen av utjämnningen inom individ- och familjeomsorg, så att andelen individer med försörjningsstöd inte längre kan påverka ersättningen från systemet.

Givet ambitionen att utjämna för strukturella skillnader mellan kommuner och mellan regioner har Svenskt Näringsliv inga synpunkter på förslagen till förändringar.

Det är dock sannolikt att tilltagande olikheter i förutsättningar beroende på ökande strukturella kostnadsskillnader mellan kommuner och mellan regioner kommer att medföra att omfördelningen inom systemet kommer att öka successivt. Därmed finns en risk att systemet blir allvarligt tillväxthämmande för vissa kommuner och regioner, med negativa effekter på tillväxtförutsättningarna sett till landet som helhet. Kostnadsutjämnningssystemets konstruktion på längre sikt kan därför behöva omprövas.

Inkomstutjämnningssystemet

Utredningen behandlar inte inkomstutjämnningssystemet, vilket inte heller är dess uppgift enligt direktiven.

När det gäller inkomstutjämnningssystemet vill Svenskt Näringsliv ändå framföra följande.

Svenskt Näringsliv bedömer det som angeläget att det görs principiella förändringar i inkomstutjämnningssystemet. Orsakerna är att systemet inte ger incitament att utveckla tillväxten, att negativa effekter av skattehöjningar i den egna kommunen får bäras av övriga

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
www.svensktnaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

kommuner och att systemet för vissa enskilda kommuner leder till stötande och absurda så kallade "pomperipossaeffekter". Svenskt Näringsliv utvecklar kritiken mot systemet enligt nedan.

Inkomstutjämningen i det kommunala utjämningsystemet skapar i sin nuvarande utformning inte incitament för kommunerna att vare sig utveckla tillväxten i den egna kommunen eller vara återhållsamma med skattehöjningar. Detta beror dels på att det för en enskild kommun i princip inte är möjligt att, i stället för att höja skattesatsen, öka intäkterna genom att öka skattekraften i kommunen. Ökade kommunala intäkter till följd av förbättrad skattekraft medför nämligen sänkt utjämningsbidrag i nästan samma storleksordning. Detta innebär till exempel att en förbättring av företagsklimatet i kommunen, som i sin tur leder till högre löner eller fler arbetade timmar för kommunmedborgarna, i princip inte spelar någon roll för hur kommunens intäkter utvecklas. Den möjlighet till ökning av intäkterna som återstår blir då en höjning av kommunalskatten.

Dessutom medför systemets konstruktion att de negativa effekter på arbetsutbudet i en kommun, och därmed på skatteinkomsterna, som följer av en skattehöjning i kommunen fördelas ut på alla kommuner och bärs således av dessa gemensamt. Detta kan också uttryckas så att den försämrade skattekraft som blir effekten av en skattehöjning inte påverkar kommunens intäkter negativt annat än ytterst marginellt, eftersom man blir kompenserad genom ökade bidrag från inkomstutjämningen, finansierat av övriga kommuner.

Till detta kommer att systemets konstruktion har medfört att marginaleffekten för vissa bidragsmottagande kommuner av en förbättring av skattekraften i kommunen är över 100 procent, det vill säga det finns kommuner som förlorar ekonomiskt på en positiv utveckling av löner och arbetsutbud hos kommunmedborgarna. Detta inträffar om kommunens skattesats är mer än fem procent lägre än den länsvisa skattesatsen. Detta beror på att skillnaden mellan den garanterade skattekraften och kommunens skattekraft har minskat, och att den minskning av bidragsintäkterna som följer på det – och som baseras på den länsvisa skattesatsen, är högre än de ökade skatteintäkterna som följer av den egna skattekraftsökningen. För närvarande finns fem kommuner som har dessa negativa incitament. På samma sätt kan en avgiftsbetalande kommun, det vill säga en kommun som har en skattekraft som överstiger den garanterade skattekraften, förlora på en relativ ökning av den egna skattekraften, men då kompensationsgraden är lägre finns ingen kommun med så låg skattesats.

Mot denna bakgrund föreslår Svenskt Näringsliv att regeringen tillsätter en utredning om inkomstutjämningen i utjämningsystemet. Syftet bör vara att föreslå åtgärder för att stärka kommuners och regioners drivkrafter för att främja tillväxt och därmed skapa förutsättningar för en god ekonomisk utveckling för kommunens invånare. Syftet bör också vara att främja god ekonomisk hushållning i kommunerna.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGSLIV

Bettina Kashefi

Anders Morin